

Klára Kusá (*1996)

Vzdelanie:

Súčasnosť, Akadémia výtvarných umení, Praha, Česká republika
2019 – 2023, Vysoká škola výtvarných umení, Bratislava, Slovensko
(Fotografia a nové médiá, Bakalársky titul)

Letné školy:

2023, Letná akadémia, Internationale Sommerakademie für bildende Kunst, Salzburg, Rakúsko

Samostatné výstavy (výber):

2024, *Skins And Thoughts From the Underground*, s Adrianou Ondrušovou a Lin Yi Cheng (performancie), RARE cultural space, kurátorka Dáša Oršuliaková, Bratislava, SK
2024, *Layers (Priestory trauma)*, Židovský cintorín, Telč, CZ
2024, *Visibility is a trap*, Garaža Kamba, v spolupráci s Faki Festival, kurátorka Sara Mikelić, Záhreb, Chorvátsko
2023, *UN CUT*, s Biankou Ezsolovou, Galéria Výklad, Trnava, SK
2023, *my eyes will break through spewing forth like a*, VIR, online, kurátorka Andrea Uváčiková, podporené Ostravskou univerzitou a Uniwersytet Śląski v Katowiciach
2023, *Stred je inde*, s Andreou Uváčikovou, kurátor Max Lysáček a Ether Nihil, Galerie Sibii, Brno, CZ
2023, *post-absurdum*, Flatgallery, kurátorka Lucia Gregorová Stach, Bratislava, SK
2022, *YESNO*, s Celestínou Minichovou a kyoto (performancie), A4 – Priestor súčasnej kultúry, kurátorka Aliza Orlan, Bratislava, SK
2022, *Visibility is a trap*, T3 – kultúrny prostriedok, kurátorka Jana Babušiaková, Bratislava, SK
2022, *At habit*, s Luciou Večernou, Artforum, Bratislava, SK
2022, *Pseudosféra, (re)searching*, Galéria X, kurátorka Celestína Minichová, Bratislava, SK
2022, *Skins I live in*, Prašná Bašta, kurátorka Celestína Minichová, Bratislava, SK
2016, *Introspekcia*, Artforum, Bratislava, SK

Skupinové výstavy (výber):

2024, *The Questions Library*, Claudia de la Torre, Museum Villa Stuck, Mníchov, Nemecko (participácia s autorskou knihou)
2024, *Notes from the post-spaces*, Zlínsky salón mladých, kurátorka Zuzana Krišková, Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, Zlín, CZ
2024, *Tipping Point*, Galerie Oberwelt e.V., Stuttgart, Nemecko
2024, *Soil remembers*, Festival Kvantum, Pohradie, SK
2024, *BookVision*, Galerie Fakulty umění Ostravské univerzity, kurátorka Julie Kačerovská, Ostrava, CZ
2024, *Mamo, tato wyprowadzam się z domu*, Mini Festiwal Czikitas, Poznań, Polsko
2024, *Nature at Work*, Krajská galéria v Prešove, kurátor Adam Macko, Prešov, SK
2024, *The Meeting Point*, Examining migration experiences through women artists perspectives, online, The Starving Artist
2023, *Touching Transcendence*, UltraSuperNew Gallery, kurátor Giovanni Antignano, Tokyo, Japonsko

2023, *Visibility is a trap*, Internationales Digitalkunst Festival, premietané v: White Noise Club, Württembergischer Kunstverein Stuttgart a Kulturbunker, Stuttgart, Nemecko
2023, Photosynthesis International Photo Festival, Atény, Grécko
2023, *Umenie lieči*, Zdravé zdravotníctvo, Poliklinika Karlova Ves, kurátorky Majka Tkáčiková a Veronika Grand Bruncková, Bratislava, SK
2023, *Fluktum*, UFF – festival súčasného umení v Uničove, kurátor Vojtěch Janoušek, Uničov, CZ
2023 *BookVision*, GAFU – Galerie Fakulty umění Ostravské univerzity, kurátorka Julie Kačerovská, Ostrava, CZ
2023, *Pamäť ako referencia*, Kritické kontexty slovenského štátu v súčasnom vizuálnom umení, Muzeum holokaustu v Seredi, kurátorka Bohunka Koklesová, Sereď, SK
2023, *A contemporary confrontation with intimacy*, Transport Artspace, Maastricht, Holandsko
2022, Kunsthalle Xmas Market, Kunsthalle, kurátorka Jelisaveta Rapaic, Bratislava, SK
2022, *Jedna a tá iná*, Gelnické Illuminácie, kurátor Ľubomír Slovinský, Gelnica, SK
2021, *Waiting for others to join*, BOOKi Studying Photobooks, Poznań, Poľsko
2021, *Please wait the meeting host will let you in soon*, Kalab, kurátor Stanislav Krajči, Bratislava, SK
2021, *Podvratný striptíz*, Pistoriho palác, kurátorka Martina Ivičič, Bratislava, SK
2021, Hviezdoslavovo námestie, Stredoeurópsky dom fotografie, Bratislava, SK
2019, *AutoCorrect*, Nová Cvernovka, kurátorky Martina Ivičič a Mariana Brindzová, Bratislava, SK
2019, *(RE)GENERÁCIA*, ABC Gallery, kurátor Ľuboš Lehocký, Bratislava, SK

Rezidencie:

2024, Helikon Art center, Kocaeli, Turecko
2023, JOYA: AiR, International residency for artists and writers, Vélez-Blanco, Španielsko
2022, Banska St a nica, Banská Štiavnica, Slovensko

Stáže:

2024, Generative Art Summit, Akademie der Künste, Berlin; Eventová fotografia
2023, Art Week Eventová fotografia, Praha, CZ
2023, Ústav dejín umení Akademie věd ČR, Fotografia a katalogizácia dokumentov (Fototéka), Praha, CZ
2022, OFF festival, Bratislava, Dokumentárna a eventová fotografia
2021, Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave. Katalogizácia a fotenie kníh 2019, Festival DOM. Instagram manažmentu

Publikácie:

Layers (Priestory spomínania). Fotokniha (2024)
My eyes will break through spewing forth like a, Zin (2021)
Waiting for others to join. Fotokniha (2021)
Som na hlavu. No a? Kniha o duševnom zdraví (2020, vydané vo vlastnom náklade)

Ocenenia:

Arts Thread, Global Creative Graduate (finalistka)

Kontakt:

klara.kusa@gmail.com

Adam Macko

Klára Kusá – Artwork on the Borderline of Contemplation and Action

Annotation

Adam Macko introduces Klára Kusá (*1996) as a visual artist, performer, and activist in the field of mental health. Her working methods include the deconstruction and dematerialization of media, recycling, appropriating and reworking various existing objects, as well as found, often waste materials, in order to minimize her own production of artifacts. Her priority topics include the topic of memory, within which she dealt with the traumatic events of World War II, especially the Holocaust (*Mind the territories*), but also with the totalitarian past through references to the J. V. Stalin memorial in Prague (*Layers – Spaces of Remembrance*). In the project *Skins I live in*, she focused on identity, hypersensitivity, and mental health issues.

Mgr. art. Adam Macko, ArtD. (*1989) Visual artist and curator. In 2021, he defended his dissertation on the topic of *Hybrid Potential of Painting* at the Faculty of Fine Arts of the Academy of Arts in Banská Bystrica. He currently works at the Institute of Music and Fine Arts of the Faculty of Arts of the University of Prešov in Prešov as an assistant professor, as well as curator of contemporary art at the Regional Gallery in Prešov.
kurator.sgpo@gmail.com

Klára Kusá: Notes from the post-spaces, 2024, inštalácia, polystyrén, drevené palice, špendlíky, zvuk dostupný cez slúchadlá.
Detailný záber z výstavy Zlínsky salón mladých, Krajská galéria výtvarného umenia v Zlíne, Zlín, CZ

Adam Macko

Klára Kusá – tvorba na hrane medzi kontempláciou a konaním

Klára Kusá: Notes from the post-spaces, 2024, inštalácia, polystyrén, drevené palice, špendlíky, zvuk dostupný cez slúchadlá. Záber z výstavy Zlínsky salón mladých, Krajská galéria výtvarného umenia v Zlíne, Zlín, CZ

Klára Kusá je vizuálna umelkyňa a aktivistka v oblasti duševného zdravia. Pracuje v jazyku postkonceptuálnej dekonštrukcie a dematerializácie médií, spájajúc stratégie experimentovania, privlastňovania si a prepracúvania rôznych, už existujúcich, objektov a nájdených, často odpadových, materiálov. Čerpajúc zo širokého spektra vplyvov – od populárnej hudby cez umelecký výskum, postmodernu až po filozofiu a dokonca aj medicínu – vytvára site-specific inštalácie, ktoré zahŕňajú zvuk, fotografiu, kresbu, pohyb, video a archívne materiály. Jej prístup je často postavený na performatívnych gestách a možno ho interpretovať aj ako formu inštitucionálnej kritiky prostredníctvom aktivistických tém, ktoré do zriaďovaných galérií na Slovensku prenikajú iba sporadicky. Mnohé z jej projektov sú spontánne a reaktívne, pričom ohlasy, ktoré generujú, často vedú k vzniku nových diel alebo rozšíreniu už existujúcich projektov. Kusej umenie je hlboko zakorenené v experimentálnej praxi, cieľi tým aj na udržateľnosť produkcie tým, že záznamy z performatívnych akcií sú sprostredkované cez digitálne nosiče (fotografia a video).

Siločiarami autorkinej tvorby sú prieniky tém pamäte, skúmania priestoru a fyzickej manifestácie v ňom, s filozofickým zázemím. Fragменты materiálov, napríklad textílií, papiera, drobných apropriovanych či autorských fotografií, ktoré často získava časozbernou metódou, komponuje do inštaláčnych environmentov, ktoré vybrané témy a komentáre k nim komunikujú s divákmi vo vizuálnej komplexnosti. Táto schopnosť sústredenej analýzy, a zároveň zrozumiteľnej komunikácie smerom k diváctvu, je výrazne prítomná pri projektoch tematizujúcich totalitnú minulosť, ako napríklad v *Layers (Priestory spomínania)* z r. 2024, kde – cez osud pražského Stalinovho pamätníka a jeho autora, sochára Otakara Šveca – prostredníctvom rituálnych performancií tematizuje neschopnosť vyrovnat sa s vlastnou históriou. V projekte *Mind the territories* (2023) autorka pracuje s rôznym, na mieste nájdeným materiálom, vrátane signifikantného objektu – apropriovanej mapy Osvienčimu, ktorá je chápaná ako ohraničený priestor, úložisko medzigeneračných jaziev a odraz ľudských skutkov.

Autorkine práce by sa teda dali charakterizovať ako pokus o vytvorenie akéhosi hypertextu – súhrnu či spojenia rôznych fenoménov, pojmov či fragmentárnych údajov. Téma fragmentácie verejného priestoru a medzigeneračného diskurzu vychádza priamo z teoretického diela filozofky Hannah Arendtovej, ktoré Kusá opakovane vo svojej tvorbe cituje. Site-specific inštalácia *Activa/contemplativa* (2024), je v tomto kontexte súborom rozličných textúr a štruktúr papiera, malého objektu či iných apropriovanych foriem. Tento environment tematizuje vzťah verejného a súkromného priestoru a zároveň skúma možnosti harmónie medzi kontempláciou, nečinnosťou a reflexiou na jednej strane a aktivitou, prácou a konaním na druhej strane, ako o nich píše aj Arendtová.

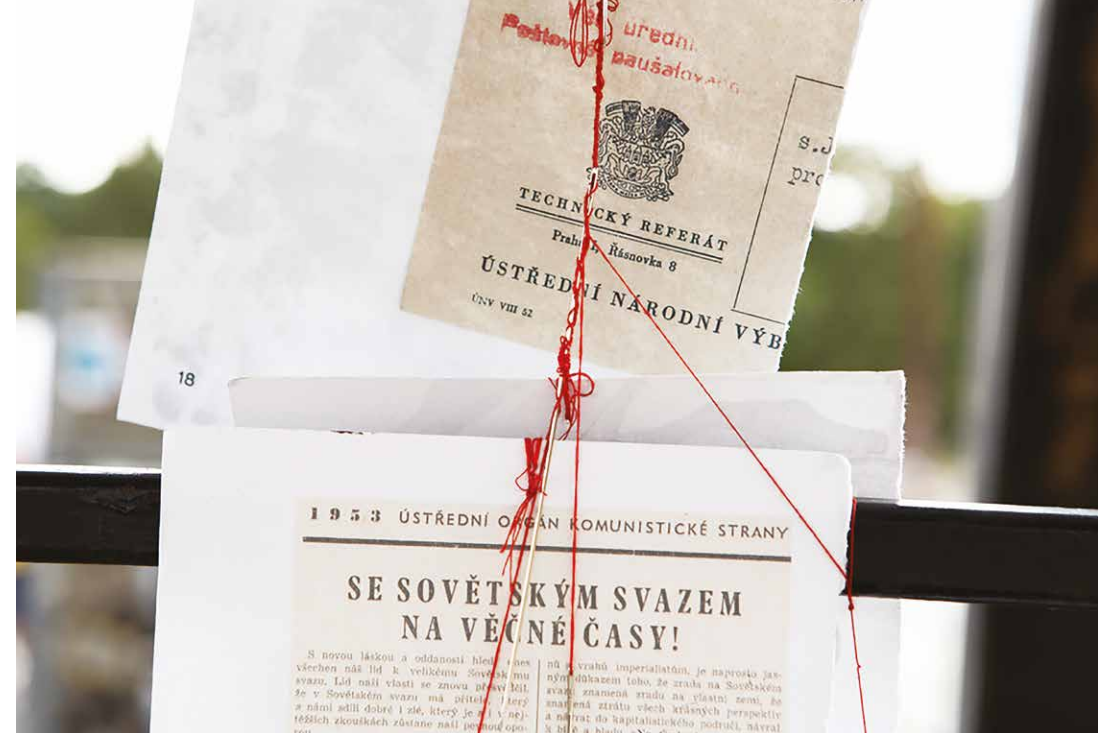
Uvedené tendencie tvorby Kláry Kusej majú spoločné východisko – je ním snaha zhodnotiť umeleckú produkciu ako celok. Hyperprodukcia tovarov, ale aj artefaktov je ústredným princípom neoliberalného voľného trhu a jeho logika podmieňuje aj vzťahy vo svete umenia. Na tento problém autorka kriticky reaguje v projekte *Notes from the post-spaces* (2023, 2024), ktorý je správou o „post-umeleckých, post-kapitalistických časoch“, pričom, „cieľom práce s post-priestorom... je recyklácia materiálu, vytvorenie artefaktu z už existujúceho artefaktu, a teda vytvorenie post-artefaktu“. Aj *Visibility is a trap* (2022, 2024), sa zaoberá konceptom absurdity a rozpormi, ktoré sú vlastné sociálnej realite. Poukazuje na paradox umeleckého vzdoru voči kapitalizmu, no zároveň na odkázanosť umelcov a umelkýň na samotný systém, čo často vyvoláva autocenzúru. Útek z tejto reality je ilúzia, lebo sa nedá dosiahnuť bez úplného vytrhnutia sa zo systému, ktorý neúprosne kontroluje každý aspekt nášho života.¹

Vyššie načrtnuté témy a východiská autorkinej tvorby predstavujú teda celý komplex, ktorý

¹ K tejto problematike pozri text Sary Mikelić na <https://klarakusa.com/Visibility-is-a-trap>

Klára Kusá: Layers (Priestory spomínania), 2024, performancia,
Letná, okolie bývalého Stalinovho pomníka a súčasnej sochy Metronóm, Praha, CZ

Klára Kusá: Layers (Priestory spomínania), 2024, performance,
Letná, okolie bývalého Stalinovho pomníka a súčasnej sochy Metronóm, Praha, CZ

môže slúžiť analýze a introspekcii „smerom dovnútra“ – do rôznych intimití a vnútorných procesov. Kusá ako predstaviteľka najmladšej generácie sa v tomto zmysle profiluje ako výrazná osobnosť, komunikujúca zrozumiteľné formy súčasnej vizuality: postkonceptuálne postupy kombinuje s objektovo orientovanou ontológiou (*object-oriented ontology*), ktorá je práve pre danú generáciu charakteristická. Tento filozofický rámec, navrhnutý Grahamom Harmanom, zdôrazňuje autonómiu a (od človeka) nezávislú existenciu objektov. Ako vetva špekulatívneho realizmu, ktorá spochybňuje tradičný antropocentrický pohľad na filozofiu, vníma objekt ako entitu s vnútornou hĺbkou, ktorá zostáva neprístupná ľudskému vnímaniu a vedeckému skúmaniu. Tento pohľad posúva ťažisko ontológie od opisov zameraných na človeka k demokratickejšiemu pohľadu, kde všetky entity, či už materiálne alebo nehmotné, majú rovnakú dôležitosť v sieti existencie. Realita, primárne formovaná ľudskou skúsenosťou, je dopĺňaná obrovským a rôznorodým súborom objektov, ktoré existujú a interagujú spôsobmi, ktoré presahujú ľudské chápanie.

Mgr. art. Adam Macko, ArtD. (*1989, Levoča)

Vizuálny umelec a kurátor. V roku 2021 obhájil dizertačnú prácu na tému *Hybridný potenciál maľby* na Fakulte výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. V umeleckej teórii sa venuje inštitucionálnej fragmentácii, posthumanistickým teóriám telesnosti a periférnej tvorbe umeleckých komunit. Je kurátorom v nezávislej galérii EQO v Spišskom Hrhove. Kurátorsky pripravil projekty aj pre Východoslovenskú galériu v Košiciach, Galériu umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi, Galériu Šopa v Košiciach, Industriu v Brne či Schemnitz Gallery v Banskej Štiavnici. V súčasnosti pôsobí na Inštitúte hudobného a výtvarného umenia Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove ako odborný asistent a tiež ako kurátor súčasného umenia Krajskej galérie v Prešove.

kurator.sgpo@gmail.com

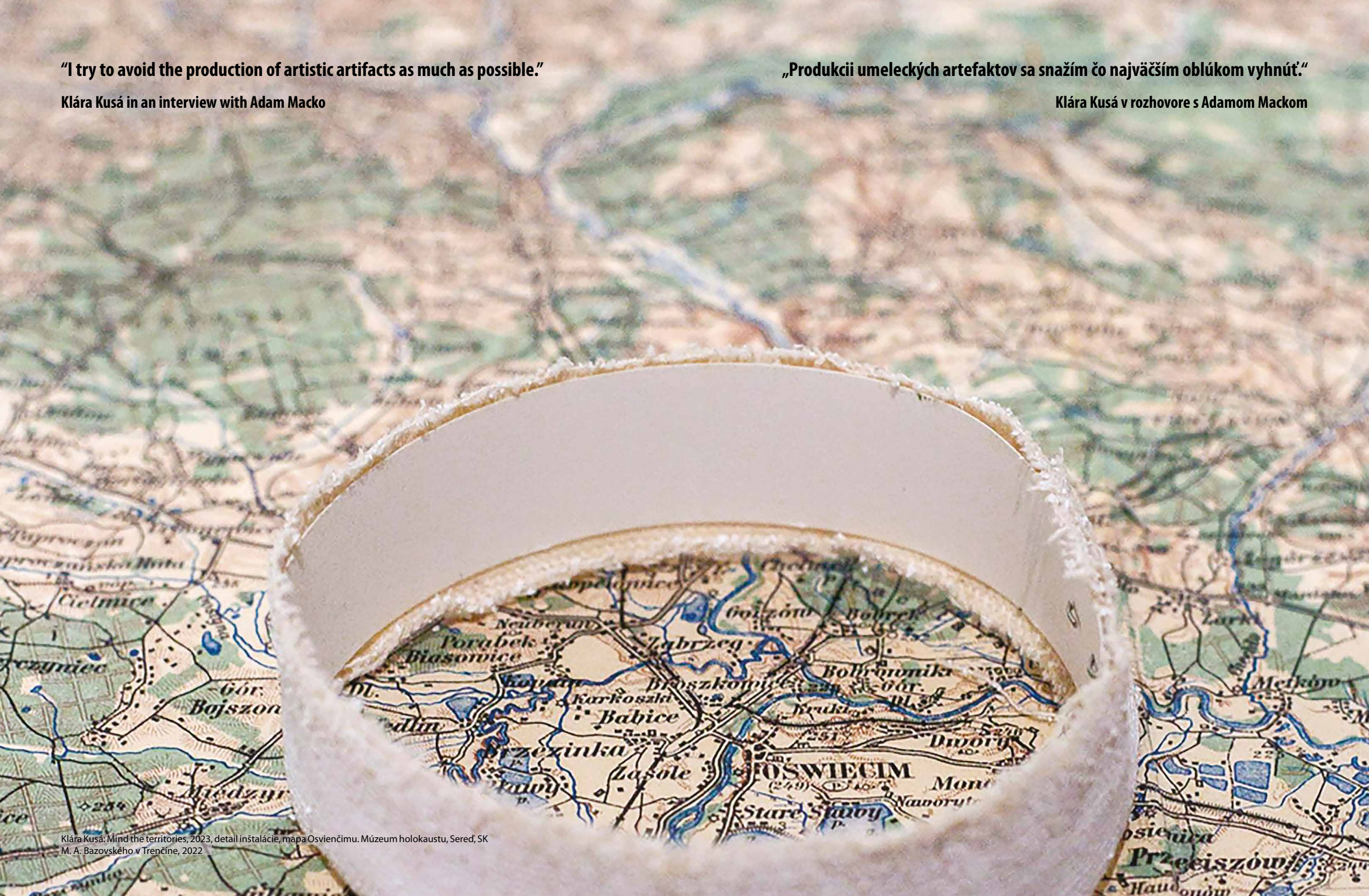
Klára Kusá: Notes from the post-spaces, 2024, inštalácia, polystyrén, krieda, okamžite schnúca keramická hmota, zvuk dostupný cez slúchadlá. Záber z inštalácie na Vysoké škole výtvarných umení, Bratislava, SK

“I try to avoid the production of artistic artifacts as much as possible.”

Klára Kusá in an interview with Adam Macko

„Produkciu umeleckých artefaktov sa snažím čo najväčším oblúkom vyhnúť.“

Klára Kusá v rozhovore s Adamom Mackom

Adam Macko: *V optike objektovo orientovanej ontológie, ktorú vnímam ako silne prítomnú v súčasnom umení, je špecifická práve úloha telesnosti ako témy aj nástroja performativity a pohybu. V твоjich prácach hrá telo kľúčovú úlohu pri vytváraní performatívnych gest v rámci site-specific inštalácií, často v spojení s nájdenými predmetmi a materiálmi. Ako vnímaš vzťah medzi telom ako médiom, ktoré je spojené s istým typom výkonu (pohybu či činnosti), a postkonceptuálnymi objektmi, ktoré do svojich prác začleňuješ? Pristupuješ k samotnému telu ako k forme „recyklovaného“ materiálu alebo ako ku kritickému nástroju?*

Klára Kusá: Telo je v mojom ponímaní primárne nástrojom performativity. Pokiaľ ide o výkon, ten sa manifestuje predovšetkým v pohybe. Každý pohyb má v kontexte umeleckého projektu istý význam. V rámci vzdelávacej inštitúcie je to napríklad pohyb v zmysle zmeny ateliéru. Inak som s pohybom pracovala v najnovšom projekte, kde som sa rozhodla ísť autobusom z Prahy do Istanbulu a musela som vynaložiť isté úsilie, podať istý výkon v rámci namáhavej trasy. Projekt sám poukazuje na problematiku antimigračné zákony, ktoré sa objavili v súvislosti s destabilizáciou Európskej únie. Tá zatiaľ tieto problémy nerieši vždy úspešne. Môj pohyb je teda pohybom proti prúdu, pohybom z veľmi bezpečnej krajiny do krajín, ktoré sú dodnes poznačené vlastnou minulosťou či genocídami. Pri každej performancii je to teda o niečom trochu inom. Jednak sa snažím posúvať si hranicu toho, čo zvládnem, ale nejdem na to, povedzme, metódou Mariny Abramović, lebo mi to nesedí, ale samozrejme ju rešpektujem. V tom spočívalo aj rozhodnutie ísť v rámci projektu *Layers (Priestory trauma)* na cintorín v Telči, kde som dva týždne existovala v prírode bez elektriny. Tento výstavný projekt som budovala formou deštrukcie a obsahoval tri zložky s podnázvom *5 dní, 5 hodín, 5 minút*. Päť dní som deštruovala vlastnú knihu *Layers (Priestory spomínania)*, na 5 hodín som zverejnila pedagogické hodnotenie tejto knihy na sociálnych sieťach, čo vyvolalo dosť nepríjemné reakcie z okolia, a v závere som 5 minút performovala pri Pamätníku holokaustu v Berlíne, ktorý som prostredníctvom fotografie tejto performancie prepojila s priestorom židovského cintorína v Telči. Posunutie tohto projektu nastalo pomocou jeho deštrukcie a prácou s odozvou na tento projekt. Podobne som naposledy deštruovala prácu *Skins I live in*. Tento princíp v tvorbe často aplikujem a obmieňam. A tu sa dostávame aj k recyklácii, ktorá opätovne súvisí s inštitucionálnou kritikou a rovnako tak odráža podmienky, v akých sa v galérii ako umelci nachádzame. Konkrétne, ak dostanem 100-eurový honorár, zaplatím si z neho ubytovanie a dopravu, ale nie materiál. Takáto situácia nastáva často, je preto úplne nezmyselné kupovať materiál, ak ho nájdeš na smetisku, prípadne nájdený materiál využiješ na jeho vlastnú deštrukciu, čím poukážeš na ekonomické podmienky, v ktorých sa autor ocitá. Prácu si môžeš zafinancovať z tvojej tretej zo štyroch prác, čo mnohí umelci robia, ale to už sme pri prekarizácii, ktorú ja nebudem podporovať. Tieto inštitucionálne podmienky sú často úplne bizarné a umelci idú pri dielach na začiatku kariéry mnohokrát ekonomicky do mínusu. Princíp deštrukcie je kritickým nástrojom, ale obmieňam to podľa toho, kde sa nachádzam.

Adam Macko: *V твоjich dielach sa prepája široká škála médií a vplyvov – od populárnej hudby až po filozofiu – a zahŕňa aj spomínané gestá a site-specific inštalácie, ktoré reagujú na ich prostredie. Ako sa vyrovnávaš s napätím medzi experimentálnou povahou praxe a inštitucionálnym kontextom? Konkrétne, ako vnímaš stratégie privlastňovania a recyklácie ako formy inštitucionálnej kritiky?*

Klára Kusá: Pre mňa je medzi nimi súlad, ale, samozrejme, závisí, v akom inštitucionálnom kontexte sa nachádzame. Ak sa bavíme o vysokých školách, som veľmi kritická, ateliérový systém je pre mňa absolútne nepochopiteľným prežitkom doby. Ak by som to chcela odvodiť od teórie Michela Foucaulta, ktorého myšlienky sa mi stali vzorom pre množstvo mojich projektov, tak by sa

Klára Kusá: *Layers (Priestory trauma)*, 2024, site-specific procesuálna inštalácia, rôzne predmety (strany vytrhnuté z knihy *Layers*, červená niť, ihly, špendlíky, rám), pavučina, kmene stromov a konáre nájdené na cintoríne. Židovský cintorín, Telč, CZ

Klára Kusá: Layers (Priestory trauma), 2024, site-specific procesuálna inštalácia, rôzne predmety (strany vytrhnuté z knihy Layers, červená niť, ihly, špendlíky, rám), pavučina, kmene stromov a konáre nájdené na cintoríne. Židovský cintorín, Telč, CZ

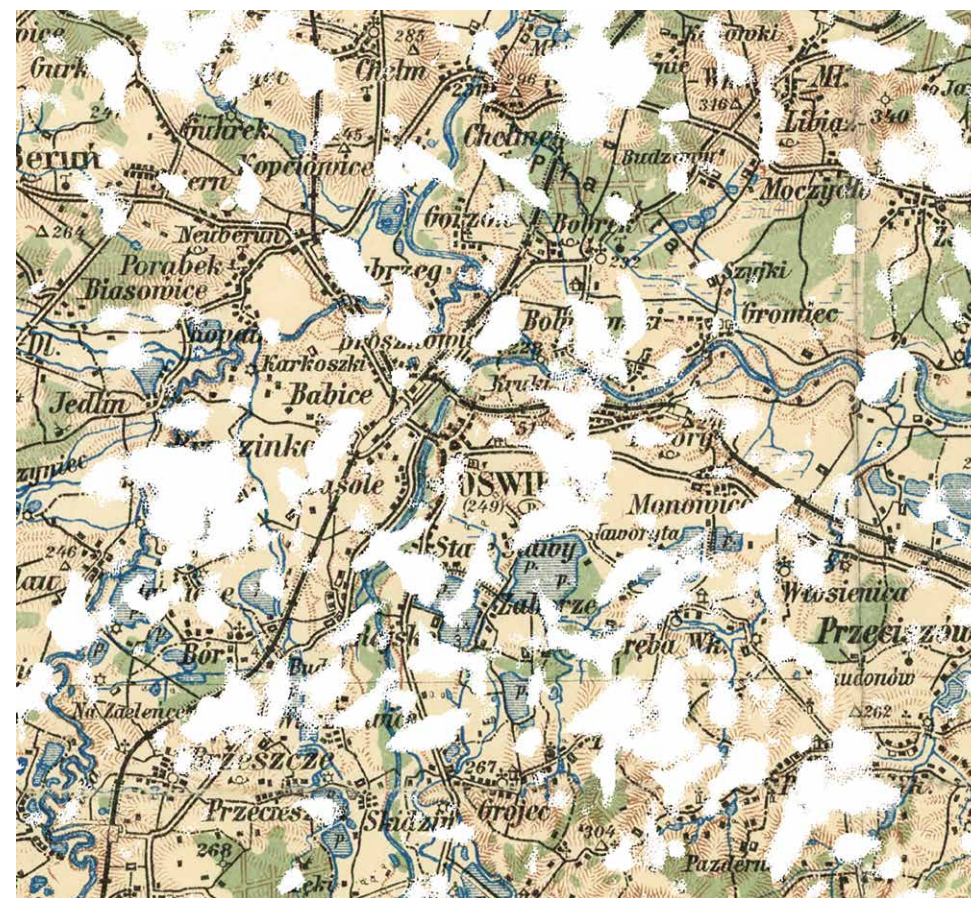
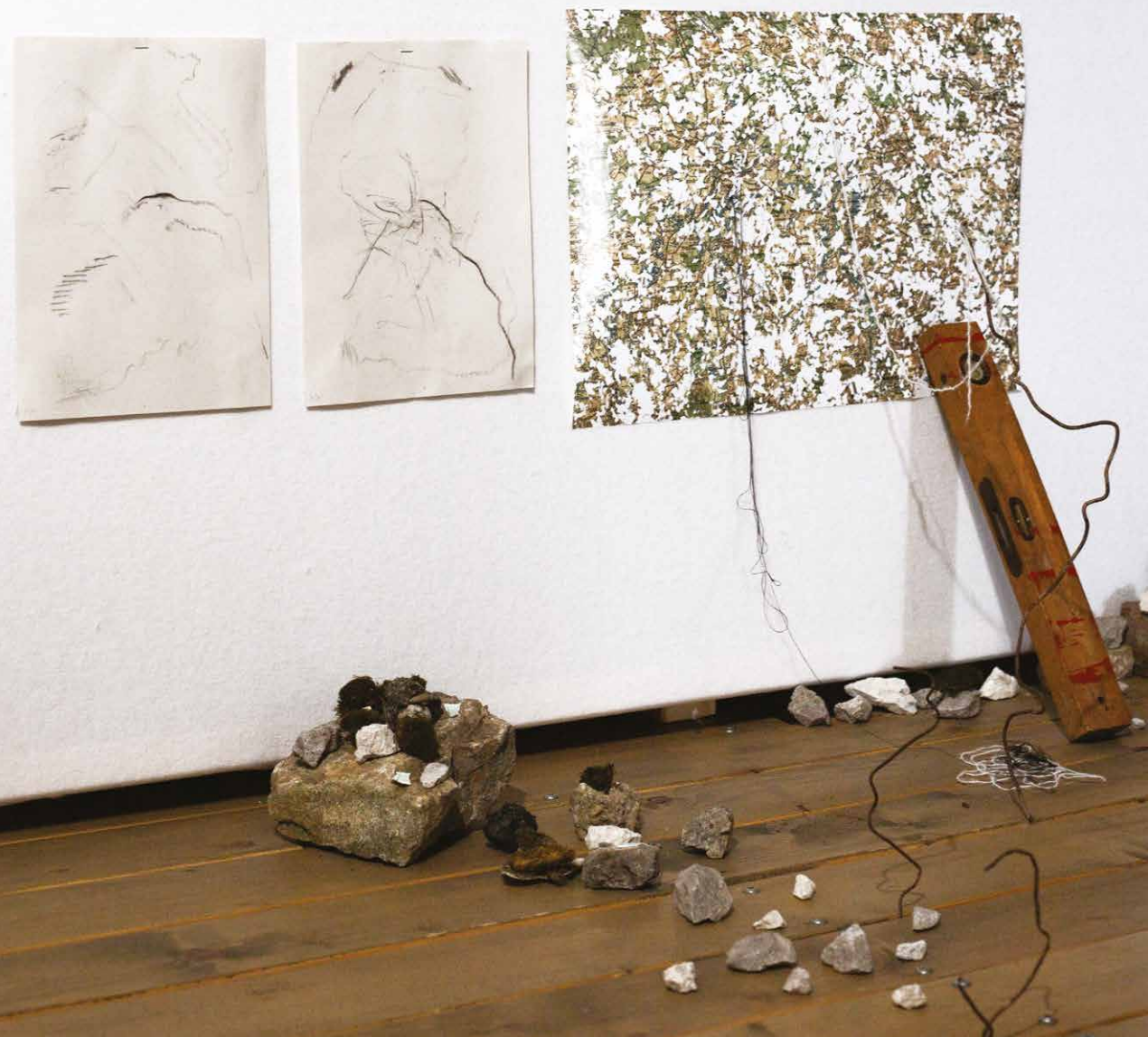
dala urobiť veľmi presná paralela medzi väzenskými systémami, vzdelávacími inštitúciami a nemocnicami, ktoré autor popisuje v knihe *Dozerat' a trestať*. Fakt, že ja ako študentka mám v tomto systéme možnosť konzultácie s jedným alebo dvoma ľuďmi, ktorí vedú môj ateliér, je odtrhnuté od reality. Zamedzuje to pluralite názorov a možnosti, že každý pedagóg a pedagogička by ti odpovedali na tvoje otázky inak, lebo každý z nich má na umenie iný pohľad. A to je to, čo mňa na celom procese najviac baví, že neviem, akou cestou sa vydať, lebo tie názory sú protichodné, ale jedine v tejto konfrontácii si vytvoríš vlastný rukopis. Samozrejme, vysoké školy sa snažia na tieto podnety potenciálnej plurality a dehierarchizácie reagovať tým, že poskytujú možnosť stáží. Inými slovami, môžeš ísť do istej miery proti tomuto systému, lebo je zle nastavený, ale v konečnom dôsledku si myslím, že inštitúcie nie sú pripravené, nevedia reagovať a snažia sa ťa včleniť späť do systému uzavretých cieľ, respektíve ateliérov. Je to veľká škoda, ale je to systém, ktorého sa asi v československom kontexte tak ľahko nezbavíme. Ak sa pozerám na životopisy všetkých významnejších umelcov, ich biografia obsahuje takmer vždy názvy ateliérov

Klára Kusá: Layers (Priestory trauma), 2024, site-specific procesuálna inštalácia, rôzne predmety (strany vytrhnuté z knihy Layers, červená niť, ihly, špendlíky, rám), pavučina, kmene stromov a konáre nájdené na cintoríne. Židovský cintorín, Telč, CZ

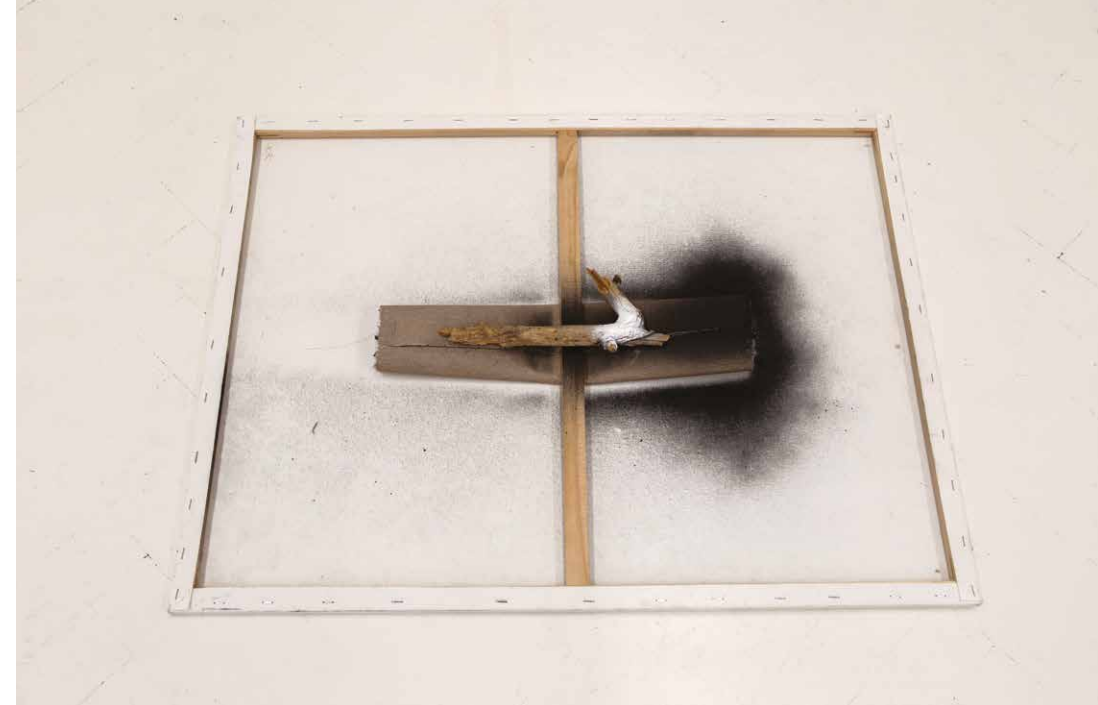
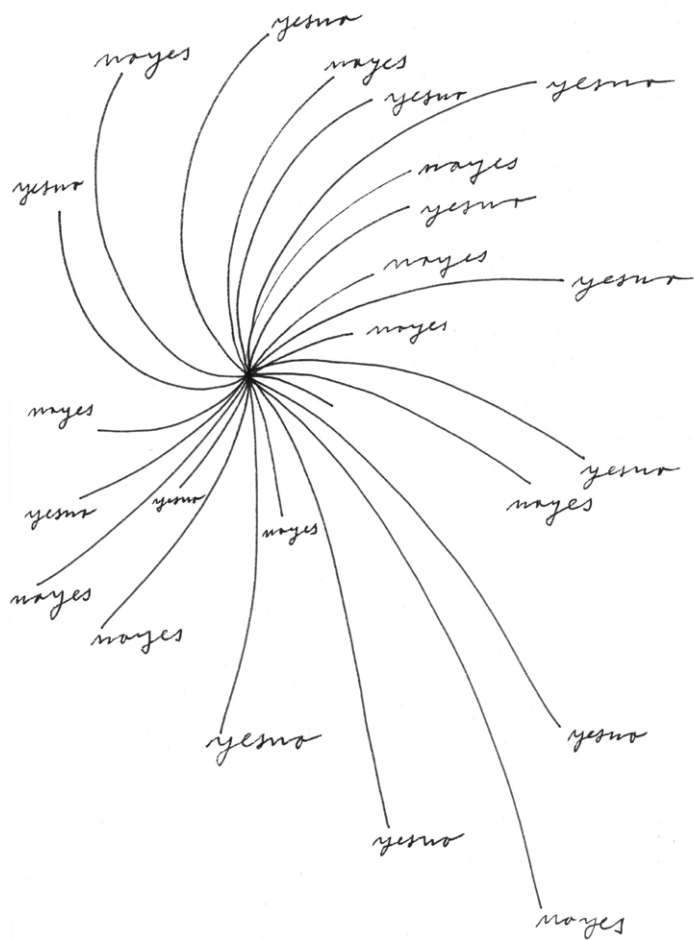
a mená vyučujúcich. To vytvára obrovskú priepasť hierarchie a zároveň prepožičiava veľkú moc človeku v oblasti umenia, pričom umenie sa nedá naučiť. Potom máš galerijný kontext, na ktorý reagujem tiež kriticky, tam ale skôr s odkazom na ekonomické podmienky daného priestoru a mňa ako umelkyne v ňom.

Adam Macko: *Vyrovňavanie sa s traumami minulých neslobodných režimov je aj súčasťou inštalácie Mind the territories, ktorá obsahuje nájdené predmety z miest utrpenia a nepriateľstva (vytvorená pre Múzeum holokaustu v Seredi) a ktorá sa sústreďuje okolo mapy Osvienčimu. Táto inštalácia sa hlboko ponára do priesečníka histórie, pamäti a súčasnosti. Modul mapy ako fyzického aj metaforického miesta je reprezentatívny – možno ako záznam transgeneračných zranení, odraz činov ľudstva alebo dokonca zrkadlo nášho súčasného stavu. Podľa tvojho názoru má mapa špecifický potenciál na „vysvetlenie“ alebo „zachytenie“ chaosu súčasnosti, najmä vo svetle historických lekcií z druhej svetovej vojny?*

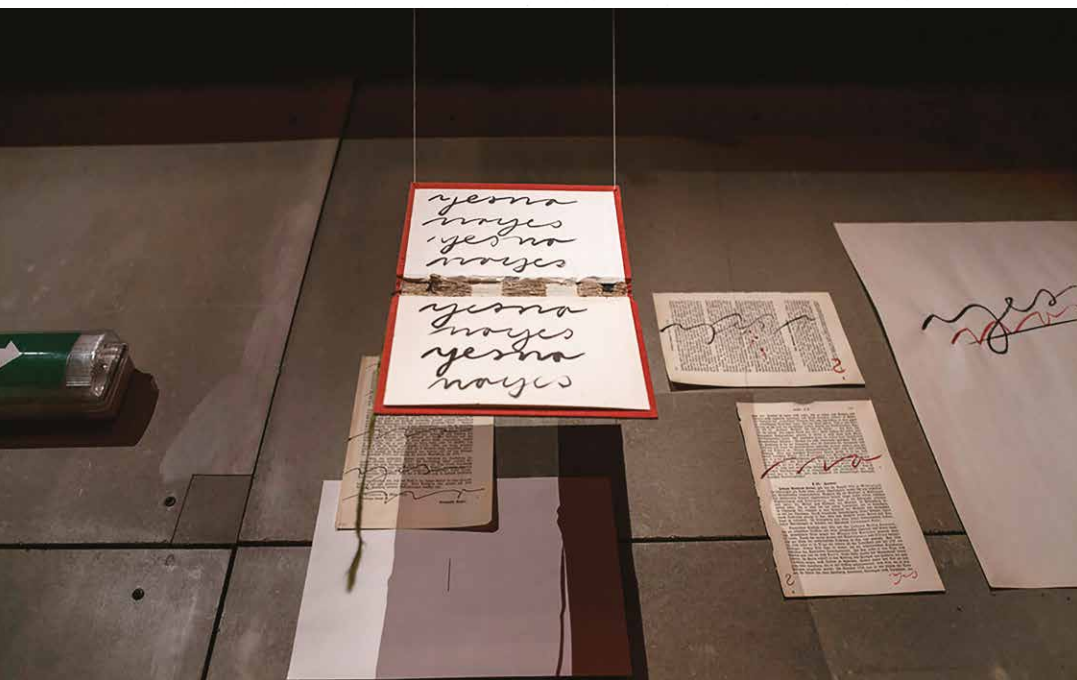

Klára Kusá: Mind the territories, 2023, detail inštalácie, mapa Osvienčimu. Múzeum holokaustu, Sered, SK

Klára Kusá: Mind the territories, inštalácia, mapa Osvienčimu, kresby, skeny zmanipulovaných máp Osvienčimu, ihla a niť, pruhy bieleho plátna, rozbitá šálka, pauzovacie papieriky, papieriky s prierezom, špendlíky a prázdna šálka kávy, ktorá zostala po jej vypití. Košť, sušené listy, ostnatý drôt, asfalt, uhlie (nájdene v púšti), kamene, špina, rozbité vaječné škrupiny, drôty (nájdene in situ), 2023. Múzeum holokaustu, Sered, SK

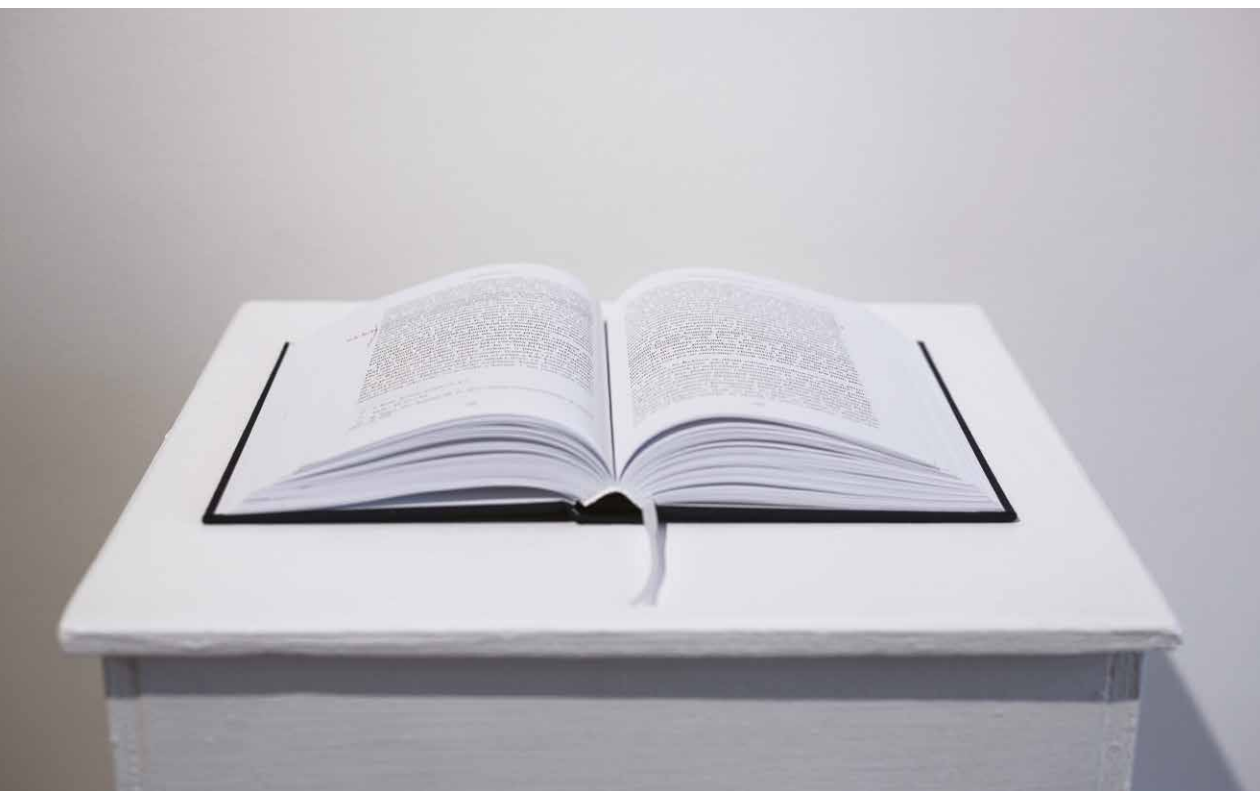
Klára Kusá: YESNO, 2022, inštalácia (rôzne predmety, vytrhnuté stránky knihy, graf)

Klára Kusá: Áno, tú mapu som našla, keď som bola na rezidencii v Banskej Štiavnici a v podstate som sa dennodenne „prehrabávala“ medzi knihami a mapami. Dostala som sa k mape Auschwitzu a ďalej som s ňou pracovala. Samozrejme, tých vizuálov vždy vznikne veľké množstvo a iba malá časť sa v závere ocitne v inštalácii. Celý projekt vznikol z toho predchádzajúceho s názvom YESNO, kde som pracovala s knihami vyradenými z knižničného fondu. Dostala som sa k nim vďaka jednej známej v Mestskej knižnici v Bratislave, kde som mala možnosť stráviť nejaký čas a tieto knihy si odniesť. Chrbty kníh som skenovala a tlačila ako fotografie, viaceré strany som vytrhávala a tvorila z nich priestorové inštalácie alebo som pracovala s obalmi kníh. Základom projektu bolo skúmanie knihy ako ruiny informácií, pričom ruina ako metafora jasne mapuje stav sveta okolo nás. V ruine je trauma veľmi citelným prvkom. Bolo pre mňa dôležité následne poukázať na boľavé miesta nielen mojej, ale aj globálnej traumy. A tu už sa dostávame k projektu *Mind the territories*, ktorý jasne poukazuje na tú najvýraznejšiu traumu druhej svetovej vojny, a to traumu holokaustu, ktorá je dôsledkom mnohých geopolitických konfliktov a presahuje až do súčasnosti.

Adam Macko: *Vzhľadom na to, že veľká časť tvojho výskumu a umeleckej praxe je hlboko zakorenená v knihách a archívnych materiáloch, ako toto pozadie ovplyvňuje spôsob, akým pristupuješ k inštaláciám – najmä tým, ktoré sa zaoberajú historickou traumou, pamäťou a miestami,*

Klára Kusá: YESNO, 2022, inštalácia (rôzne predmety, vytrhnuté stránky knihy, graf)

o ktorých hovoríš? Považuješ knihy za kľúčové médium na zarámčovanie týchto tém alebo navigáciu v trans-generačných ranách, ktoré skúmaš, alebo ti slúžia skôr ako nástroje na zhromažďovanie a „destiláciu“ surovín pre tvoju prácu?

Klára Kusá: Popravde som sa nad tým začala zamýšľať až neskôr, mám totiž veľmi silnú potrebu prevrátiť artefakty alebo objekty, ktoré sú výsledkom práce niekoho iného, a toto prevrátenie sa vždy uskutočňuje prostredníctvom deštrukcie objektov a artefaktov, napríklad kníh. Inak to neviem robiť, inak neviem poukázať na to podstatné, a teda na ekonomické podmienky, v ktorých sa umenie v našich geografických podmienkach nachádza. Druhý dôvod je ten, že sa často ocitám v životných epizódach, kedy nie som schopná čítať, lebo môj mozog nedokáže spracovať túto aktivitu. Vtedy nastávajú niekoľkoročné obdobia, kedy si musím nájsť alternatívnu aktivitu, možno aj preto fotím alebo píšem. Boľstivé je na tom to, že častokrát zabudnem na to, na čom som v tom období pracovala, čo som skúmala a musím začínať odznova.

Adam Macko: Projekt, ktorý nás prepojil v kolektívnej výstave Nature@work v Krajskej galérii v Prešove bol Activa / contemplativa. V inštalácii kladieš vedľa seba nájdené materiály – ako napríklad bavlnu objavenú v pivnici galérie – s predmetmi prinesenými zo Salzburgu, čím vytváraš prepojený príbeh odrážajúci filozofické dielo Hannah Arendtovej ako emigrantky, utečanky a osoby bez štátnej príslušnosti. Ako vnímaš tieto materiály a predmety – ako je, napríklad, jeleň so zlomeným rohom alebo bavlna? Ako symbolické znázornenie Arendtovej koncepcie vita activa a vita contemplativa? A ako tento akt rekontextualizácie nájdených predmetov súvisí s Arendtovej skúsenosťou s emigranstvom a s napätím medzi reflexiou a akciou?

Klára Kusá: Tento projekt bol vystavený v rámci Summer Academy v Salzburgu, odkiaľ som materiály následne prevážala do Prahy a Prešova. V Salzburgu som sa prihlásila na kurz kresby a filozofie, kde sme preberali zaujímavú skladbu feministických filozofií, napríklad filozofiu Héléne Cixous, ale vrátili sme sa aj k Arendtovej. S Arendtovou je to celé zaujímavý príbeh. Najprv som v kine videla film *Hannah Arendt*, kde hrá poľská herečka Barbara Sukowa, ktorá podala excelentný výkon, a to bol primárny dôvod, prečo ma jej osobnosť zaujala. Následne som sa k filmu dostala prostredníctvom hodín občianskej na gymnáziu a vtedy som prvýkrát prečítala *Eichmanna v Jeruzaleme* a snažila sa dielo analyzovať z perspektívy toho, čo sme preberali na hodinách. Potom som sa k filozofii, až na niekoľko kníh, nevrátila päť rokov. Ten filozofický obrat nastal u mňa práve v Salzburgu, čo vôbec nijako nesúvisí s Arendtovým príbehom, ale skôr s mojim bádáním. Bol to aj moment, kedy som si znova niekoľkokrát pozrela film o Arendtovej a začala čítať jej ďalšie knihy. *Vita activa* je pre mňa silným dielom, lebo Arendtová tu analyzuje, okrem politiky a iných zaujímavých tém, prácu a bolesť, ktorá pri nej nastáva. Každopádne ale zostáva faktom, že Arendtová ma fascinuje ako osobnosť, a to z množstva hľadísk, primárne v dôsledku silných kontroverzií, ktoré vzbudzovala. Čo sa týka nájdených predmetov, v mnohom je to intuitívny proces, radšej nechávam diváka, nech si v diele nájde svoje vlastné spôsoby čítania.

Adam Macko: Prakticky v každom formáte a naprieč médiami pracuješ s náročnými filozofickými témami ako sú identita, trauma a historická pamäť, ale je tiež známe, že vo svojej umeleckej praxi riešiš aj duševné zdravie. Ako vnímaš prepojenie duševného zdravia a umenia vo svojej tvorbe? Považuješ akt tvorenia za formu liečenia, prostriedok konfrontácie s psychologickými bojmi alebo možno spôsob externalizácie zložitosti mysle? Ako sa tieto osobné a kolektívne témy prelínajú v tvojom umeleckom procese?

Klára Kusá: Activa / contemplativa, 2024, inštalácia, rôzne predmety – kresby na papieri a stene galérie, prúžok papiera, kniha Vita activa od Hannah Arendtovej, miska (nájdený predmet), kúsok roztrhaného papiera, vetvičky, dróty, zlomená plastika jeleňa s drôtni a drevom (nájdený predmet), stará rastlina. Záber z výstavy NATURE @ WORK, Krajská galéria v Prešove, Prešov, SK

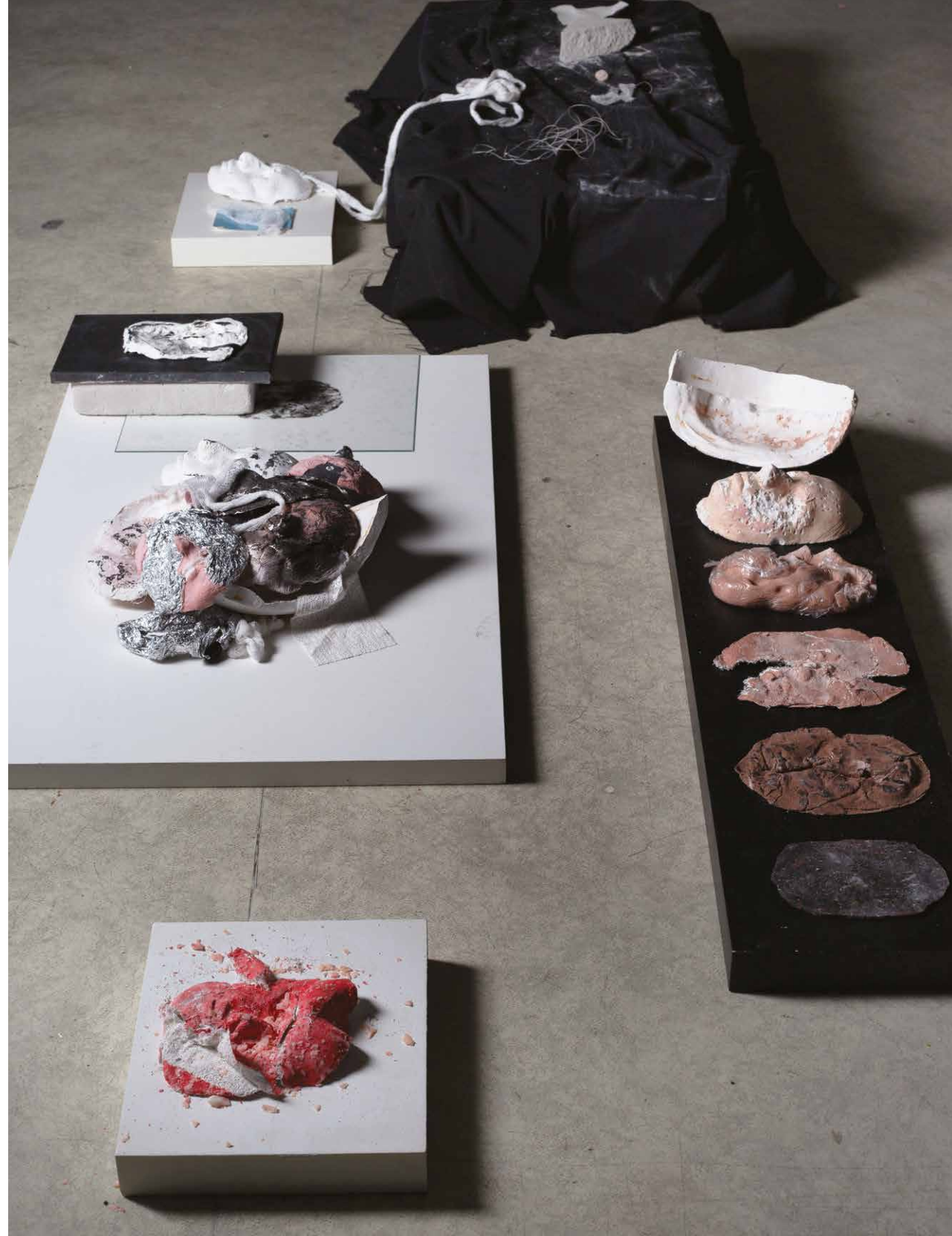
Klára Kusá: Activa / contemplativa, 2024, inštalácia; rôzne predmety – kresby na papieri a stene galérie, prúžok papiera, kniha Vita activa od Hannah Arendtovej, miska (nájdený predmet), kúsky roztrhaného papiera, vetvičky, drôty, zlomená plastika jeleňa s drôtni a drevom (nájdený predmet), stará rastlina, 2024. Záber z výstavy NATURE @ WORK, Krajská galéria v Prešove, Prešov, SK

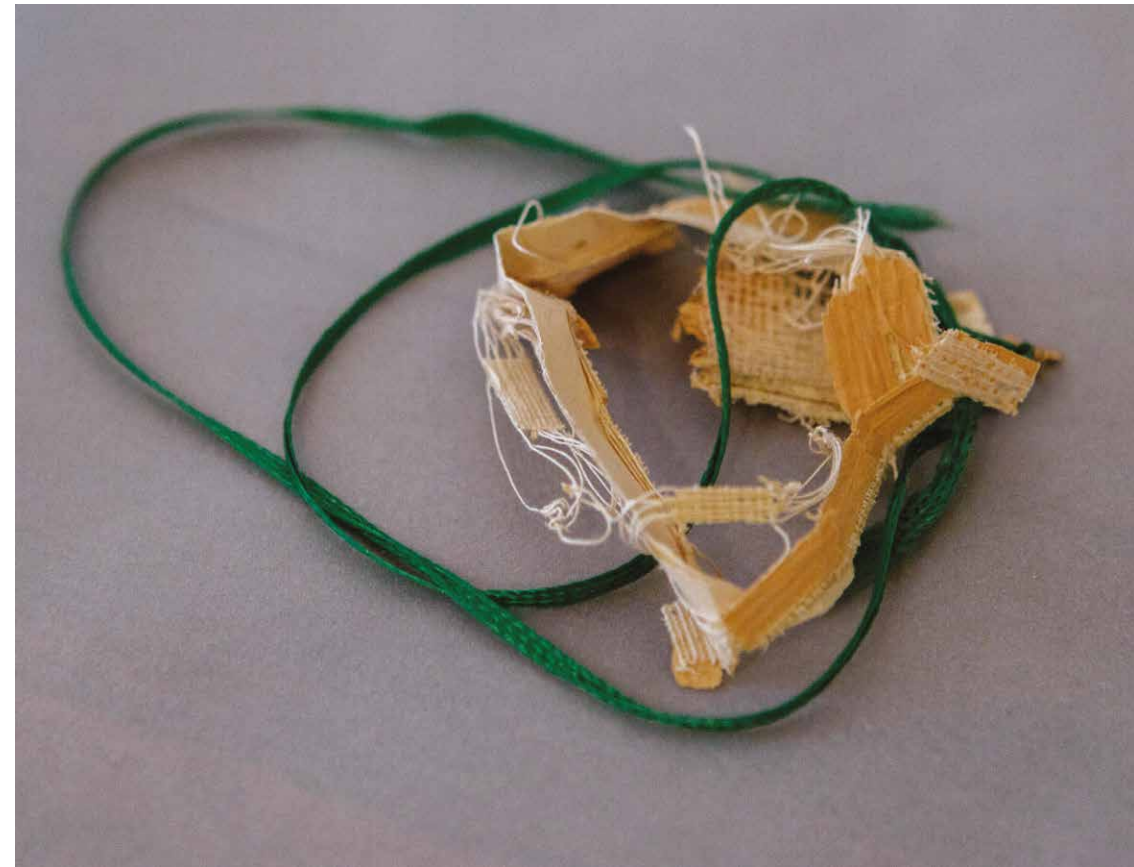

Klára Kusá: Na začiatku tvorby to bola, samozrejme, forma istej terapie a súviselo to aj s tým, že som jednoducho nič iné nedokázala robiť. Teraz sa už snažím pracovať prostredníctvom umeleckého výskumu. Fascinuje ma práca multidisciplinárnej výskumnej britskej skupiny Forensic Architecture, keďže sa nachádza niekde na pomedzí investigatívy a umenia, a teda nepracuje klasickým spôsobom – produkciou umeleckých artefaktov – ktorej sa aj ja snažím čo najväčším oblúkom vyhnúť. Momentálne skôr vyťahujem veci z archívu a pokiaľ možno tvorím minimálne. Už spomínaný projekt *Skins I live in* je jeden z mojich prvých projektov o duševnom zdraví, pričom pri návrate k projektu som sa ho iba snažila posunúť iným smerom a deštrukciou sadrových odliatkov vlastnej tváre opätovne poukázať na nezmyselnosť tvorby artefaktov. Projekt sa primárne zaoberá vlastnou citlivosťou, ktorú symbolizuje telo akoby bez kože, a aj procesom liečenia, ten zobrazujem prostredníctvom medicínskych nástrojov.

To, či je tento proces inštalácie terapiou, neviem. Ak by som dokázala pracovať klasicky – vešaním obrazov na stenu – bolo by to v niečom rýchlejšie, ale pokiaľ kritizujem umeleckú prevádzku, bolo by odo mňa veľmi pokrytecké týmto spôsobom v galérii pracovať: už iba tým, že fotografia má zvyčajne rám a sklo, a to je presne ten ekonomický a sociálny prvok, ktorý ja v umení popieram. Možno aj preto kladím umenie v galérii často na zem.

Klára Kusá: *Skins I live in*, 2022, site-specific inštalácia, sadrové masky a iné materiály vrátane obväzov, vosku, plastelíny, skla. Niektoré masky boli zničené, niektoré boli pomalované pomocou akrylových farieb/plastelíny a kuchynskej fólie. Záber z prezentácie na Vysokej škole výtvarných umení, Bratislava, SK

Klára Kusá: post-absurdum, 2023, site-specific inštalácia, skeny chrbtov kníh vytlačené na papieri, kresby fixkami, fotografie, vytrhnuté strany z kníh. Galerie Fakulty umění (GAFU), Ostrava, CZ

Klára Kusá, post-absurdum, 2023, site-specific inštalácia, skeny chrbtov kníh vytlačené na papieri, kresby fixkami, fotografie, vytrhnuté strany z kníh Galerie Fakulty umění (GAFU), Ostrava, CZ